Givande inventeringsrapport från Vällenområdet

Eriksson, P. 2002. *Metodik för inventering av vedlevande insekter. [Methods to monitor woodliving insects]* Upplandsstiftelsen och Naturvårdsverket, Naturvårdsverkets förlag, Stockholm.

Under det senaste decenniet har ett stort antal inventeringar av vedinsekter utförts. Vårt vetande om arternas förekomst och ekologi har därvid ökats betydligt, till särskild nytta för naturvården. Dessa inventeringar kan också bli ett bra instrument i framtida miljöövervakning om metoderna redovisas utförligt. Denna undersökning från Vällenområdet i östra Uppland redovisar föredömligt hur de använda fönsterfällorna placerats. På 15 lokaler undersökta med vardera 4 fällor (eller 10 mindre) under 1999-2000 fångades 87 rödlistade skalbaggsarter samt ett barkstinkfly. Ytterligare nio rödlistade skalbaggsarter konstaterades genom aktiv sökning. För cinnoberbagge *Cucujus cinnaberinus*, nordlig rödrock *Ampedus suecicus*, stor flatbagge *Peltis grossa*, svartoxe *Ceruchus chrysomelinus*, sågtandad mycelbagge *Liodopria serricornis*, aspsplintbock *Leiopus punctulatus*, aspbarkgnagare *Xyletinus tremulicola* och den nyligen upptäckta trägnagaren *Dorcatoma janssoni* bedöms området vara av nationellt och kanske även av internationellt intresse. Tyvärr har 3 områden med svartoxe slutavverkats under de senaste 20 åren, varav ett så sent som 2001. För ytterligare 13 rödlistade vedinsektsarter finns äldre fynd från området och några av dessa arter har inte hittats på närmare 100 år och bedöms försvunna från området. Dessa faunaförändringar sätts i samband med skogarnas förändring under 1900-talet, t.ex. mindre lövskog, yngre skogar, mindre bränd skog, kontinuitetsbrott för död ved och en allt tätare skog. Mätningar av död ved visar att områdena med flera hotade arter hyser 10-30 gånger mer död ved än genomsnittet i områdets skogar. Trots allt är Vällenområdet ett av Sveriges värdefullaste skogslandskap för artbevarandet och påfallande många naturtyper och hotade arter är gemensamma med nedre Dalälven.

Särskilt intressant är uppdelningen i arter som endast fångats på lokaler med god kontinuitet av död granved och de som även hittats på andra lokaler. Här finns även en del lövskogsarter med och aspens viktiga roll för Vällenområdets hotade arter framhävs med rätta. Undersökningen visar att fönsterfällor effektivt fångar många rödlistade vedskalbaggar, men fällorna måste kompletteras med aktivt sök efter vissa arter, t.ex. svartoxe. Kostnaden för undersökningen beräknades och det är uppenbart att i förhållande till kostnaden att skydda skog är undersökningen billig. Genom att utesluta de svårbestämda kortvingarna kan kostnaden ytterligare minskas. Värdet av sådana här inventeringar ökar starkt med tiden och utgör ovärderliga referensmaterial vid utformning av reservats skötsel och för miljöövervakning. Det enda jag önskar ytterligare är ett appendix med individantal för alla bestämda arter uppdelade på lokaler samt information om var beläggexemplaren finns. Rödlistor och taxonomi är ju inte beständiga och minskningar av arter som nu inte är rödlistade kan förväntas.

Sven G. Nilsson